

Motto:

„Pe căi aspre către stele“

Marcus Annaeus Seneca

Cuvânt înainte. Un candidat impecabil

L-am cunoscut la Braşov, într-o după-amiază de toamnă. Ştiam că urma să vină, ştiam de la partid că urma să candideze pentru un fotoliu de senator. Două lucruri m-au intrigat înainte de a-l cunoaşte. Primul, felul în care a acceptat de la distanţă, fără să negocieze, propunerea conducerii de partid de a candida în zona muncitorească a Braşovului – cartierele Roman, Tractorul, Bartolomeu. Pentru un neurochirurg celebru, profesor universitar şi membru al Academiei de Ştiinţe Medicale, erau mai potrivite cartierele centrale. Ca manager de comunicare în campanie, l-am cerut acolo. Mi s-a răspuns că profesorul a acceptat propunerea fără să comenteze. Al doilea lucru care m-a uimit a fost biografia profesorului. Era povestea unui medic teribil, un greu al neurochirurgiei mondiale. CV-ul schiţat ocupa nu mai puţin de optsprezece pagini...

Mi s-a părut mai degrabă un ofiţer de modă veche, de undeva din perioada interbelică, ferm şi boier totodată. Spatele drept, ținuta impecabilă, costum gri cu dungi, cravată şi o batistă în buzunarul de la piept. Îşi aranja din când în când părul alb, pieptănat pe spate. O şuviţă cobora uneori către frunte.

Şi-a pus lodenul pe cuier şi l-a îndreptat, scurt, cu mâna.

Mi-a strâns mâna ferm, s-a uitat o clipă în ochii mei, a zâmbit un pic și s-a așezat pe unul dintre scaunele drepte din sala de consiliu, sală care devenea, zi după zi, sediu de campanie. A scos din servietă un dosar cu foi albe – atunci am aflat că își notează tot ce vorbește – și un stilou. A zâmbit iar și m-a privit din nou, cu atenție. Lângă el a luat loc șeful campaniei din partea partidului.

– Cum stăm, Tudor dragă? m-a întrebat după câteva cuvinte de prezentare reciprocă.

Vocea puternică, dicția impecabilă. Un om obișnuit cu amfiteatrele mari. Sigur pe el, fără vreo îndoială. Felul în care rostea cuvintele era al unui domn pursânge.

Mi-a plăcut din prima clipă. Era un candidat pe cinste, unul dintre aceia cărora nu trebuie să le spui de două ori ce au de făcut, nu trebuie să le traduci conceptele la fiecare întâlnire.

L-am întrebat de ce a acceptat colegiul, că nu i se potrivește. S-a uitat din nou în ochii mei, a zâmbit.

– Dragă Tudor, sunt un om disciplinat, am venit să ajut partidul, nu am ce negocia, nu am ce comenta. Sunt sigur că vom face o treabă bună.

– Cât puteți să stați la Brașov?

– Toată campania. Sunt la dispoziție. Mai am câteva lucruri de rezolvat, dar nu mai mult de o zi sau două. Sunt în concediu, am anunțat pe toată lumea. O să am câteva operații, sunt mai complicate și trebuie să fiu acolo, dar plec seara din Brașov, iar a doua zi revin.

– Cartierele astea sunt grele, vor trebui luate la pas, trebuie intrat în blocuri și bătut la uși...

– Mie să îmi spuneți ce am de făcut. Fac tot ce înțeleg că trebuie făcut.

Cu precizarea aceasta s-a încheiat întâlnirea, urma să ne revedem a doua zi, să începem construirea profilului de candidat.

După plecarea profesorului, șeful de campanie s-a uitat întrebător la mine.

Călătorii în centrul gândirii

– *Mi se pare OK, am zis. Totuși, de ce colegiul ăla?
A ridicat din umeri. Decizie de mai sus...*

Strada Republicii era aglomerată. Pietonalul larg din inima Brașovului era aproape sufocat de oameni sâmbătă seara. Eram cu profesorul, coboram de la sediul partidului și căutam un restaurant pentru cină. Lucraserăm toată ziua; dimineață – interviul pentru realizarea profilului de candidat. Apoi, training după training. Mă uimea energia acestui om. Viu, atent, nota tot, punea întrebări. Înțelegea ce are de făcut, era uimit de multele sarcini pe care urma să le îndeplinească, dar nu contesta nimic. A înțeles că trebuia să înceapă la șapte dimineața să bată străzile, să discute cu oamenii la intrarea în fabrici și în stațiile de autobuz, a înțeles că urma să discute cu administratori de bloc, că trebuia să participe la conferințe de presă, la emisiuni de televiziune. A înțeles că va trebui să hrănească din buzunarul lui echipa de tineri – nu puțini – care urma să îl însoțească în campania door-to-door. Băieți și fete care să lipească afișele și să distribuie pliante. I-am propus un tânăr dibaci, trecut deja prin câteva campanii, pentru coordonarea directă a campaniei sale din cartiere. A vorbit cu el, l-a plăcut și i-a spus că are încredere și că îl va asculta.

Am ales Taverna Sârbului. Eram doar noi doi, ne era foame, eram obosiți, cârciuma era plină. Eu, în blugi, cu o cămașă albă cu dungii subțiri, roșii, și un sacou maro. Pantofi sport. Fără cravată. Profesorul – impecabil. Costum închis, cămașă albă, cravată bleumarin și un colț de batistă albastru-închis ținându-se din buzunarul de la pieptul hainei. Eu aveam un rucsac plin cu hârtii, caiete, pixuri, laptop. El – o borsetă de piele neagră.

– *Ce bei? m-a întrebat. Te rog să te consideri invitatul meu.*

– *Șliboviță, pentru început. Ce spuneiți, nu încercați și dumneavoastră? Dacă e ca la Taverna din București, au șliboviță bună și știu să o servească.*

– Nu prea beau, spuse. Uneori, seara, dacă ies în oraș, beau un pahar de vin alb. Dar azi o să te acompaniez puțin.

O chelneriță tânără și un pic obosită, dar vioaie, ne-a adus două țoiuri aburite și reci cu băutură ca gheața.

– Noroc, domnule profesor!

– Sănătate!

Îl urmăream cu atenție, iar el știa lucrul acesta, dar nu părea să îl deranjeze. I-a sunat telefonul și a vorbit – am dedus – cu un fost pacient. Profesorul purta la ureche un dispozitiv cu bluetooth, telefonul stătea pe masă.

Am comandat și mâncare, am băut vin alb, a mai vorbit de câteva ori la telefon, apoi, brusc, atunci când chelnerița a venit să strângă masa, s-a uitat la ea cu atenție și i-a spus:

– Nu mai fi abătută, problemele se vor rezolva și copilul va fi bine. E fetiță, nu-i așa?

Femeia era să scape farfuriile pe jos.

– Da, fetiță, răspunse cu voce șoptită. Dar de unde știți?

Profesorul ridică din umeri, un pic amuzat.

– Știu, pur și simplu. O să se facă bine, e doar răcită. Și tu vei fi bine, ai să vezi. Te-ai despărțit de tatăl fetei, nu-i așa?

– Da, băigui femeia. Ținea farfuriile în mâini și nu știa ce să facă. Da, a plecat. După accent, tânăra era de la țară, de undeva dintr-un sat de lângă Brașov. Se uita nedumerită când la profesor, când la mine.

– O să vină înapoi, spuse profesorul și se întoarse brusc la masă.

Chelnerița mai zăbovi câteva secunde, parcă încercând să înțeleagă ce îi spusese profesorul. Apoi plecă încet, ducând farfuriile cu atenție.

L-am întrebat pe profesor de unde știe.

– Știu, pur și simplu. Chicoti. Nu te mai mira, știu și despre tine multe lucruri. Tudor, lucrez de zeci de ani cu oameni. Se pare

Călătorii în centrul gândirii

că am darul ăsta, să văd înăuntrul lor: Sunt ca un RMN, mai spuse, chicotind din nou.

Am mai stat de vorbă la restaurant vreo jumătate de oră. A fumat trabuc și am luat, pentru încheiere, un coniac mic. Era relaxat, își lărgise puțin nodul de la cravată și mi-a pus o grămadă de întrebări despre campania electorală.

Duminică nu ne-am întâlnit, dar luni dimineață, la șapte fără cinci minute, era în stația de autobuz de vizavi de Stadionul Tractorul, printre oamenii care se pregăteau să meargă la serviciu. Își pusese peste costum fâșul roșu de campanie și împărțea pliante cu echipa lui de tineri echipași la fel. Dădea mâna cu toți, îi privea în ochi, povestea cu ei și râdea.

Eram în mașină, în parcare din fața stadionului. Monitorizam adesea acțiunile candidaților în teren. Profesorul nu era în program pentru luni dimineață, dar nu stăteam departe și, oricum, mă trezesc foarte devreme dimineața.

Nu-mi cunoștea mașina și eram destul de departe de stația de autobuz, dar am știut că e conștient de prezența mea acolo.

Ne-am revăzut la nouă, la ședința de la partid. A fost punctual, ca de obicei. Mi-a întins mâna și mi-a zâmbit cu prietenie. I-am spus că l-am monitorizat dimineață.

– Știu. A zâmbit din nou. A fost bine?

– Da. A fost OK.

Cel mai greu lucru pentru mine în campania electorală a profesorului Ciurea a fost să îi sintetizez, cumva, biografia ca să îi fac prezentarea electorală. După cum am mai spus, CV-ul în varianta sa cea mai scurtă se întindea pe optsprezece pagini. Am să îl prezint în paginile acestei cărți, dar cu siguranță voi fi nevoit să fac un capitol separat.

Pentru a-i face prezentarea, am extras câteva lucruri din biografie și am încercat să profit de acestea. Am scris, de exemplu,

că e vicepreședintele Asociației Mondiale a Neurochirurgilor. Că este brașovean și că e profesor universitar și doctor în științe medicale. Că e membru al Academiei Oamenilor de Știință.

L-am întrebat, în biroul meu de campanie, lucrând la prezentarea lui, dacă știe câți pacienți a operat. Mi-a spus că peste douăzeci de mii. Și l-am mai întrebat, ezitând, câți au murit pe masa de operație.

– Niciunul, a șoptit.

I-am prezentat, după vreo săptămână, profilul de candidat. Un instrument pe care l-am pus la punct cu un bun și drag prieten, profesor de sociologie la Universitatea Transilvania din Brașov. Pe baza unui interviu elaborat într-un fel anume, ținând cont de axiomele comunicării și de presupuziția că o construcție de imagine coerentă nu se poate realiza decât ținând cont de ființa candidatului, trecând printr-o succesiune de registre, poți să afli cum este candidatul tău, ce se vede și, cel mai important lucru, ce ar trebui să vadă publicul. Iar de aici poți începe lucrul cu clientul politic, să îl ajuți, să îl îndrumi, astfel încât apariția publică a acestuia să fie cea mai favorabilă cu putință și, în același timp, bazată pe adevăr.

Din punctul acesta de vedere, sunt două categorii mari de candidați. În prima categorie intră cei care trebuie să muncească mult la toate capitolele – de la dicție la vorbitul în public. În cea de-a doua, vorbim despre candidați care au nevoie doar de ajustări de nuanță. Ei bine, lucrând la profilul profesorului Ciurea, am întâlnit o a treia categorie – candidatul la care nu ai ce să îndrepti. Iar cel mai important lucru relevat de profil era faptul că profesorul avea ideal. Avea o motivație interioară extrem de puternică, altminteri nu s-ar fi băgat în bătălia politică. Știa care sunt carențele sistemului de sănătate, știa ce ar fi de făcut și avea energia să se bată pentru crezul său.

Acum, după mulți ani de la întâmplările acelei campanii, mă uit în urmă și afirm fără nicio ezitare că profesorul – chiar dacă

a pierdut acele alegeri – a fost candidatul politic ideal, un om harnic și disciplinat, coerent și cu o mare capacitate de efort. Un om care știa ce vorbește și care își asuma ceea ce spunea.

După campania electorală, am rămas prieten cu profesorul. Sunt om în toată firea, am fost jurnalist mulți ani, nu mă intimidează prea multe lucruri, dar prietenia cu profesorul Ciurea mi-a creat întotdeauna senzația plăcută că am fost acceptat într-un cerc restrâns de oameni de înaltă calitate, o lume aparent greu accesibilă. Am fost onorat că m-am putut apropia de acest om disciplinat, serios și coerent ca un procuror, cercetător și inventator al unui dispozitiv medical care a acoperit o mare nevoie în rândul copiilor cu hidrocefalie. Dar am să revin asupra acestui lucru.

Am rămas prieten cu profesorul și am și colaborat de mai multe ori cu el. Îmi cerea să citesc diferite lucrări și să mă asigur de coerența stilistică. Scria frecvent articole de opinie în ziare, articole pe care mă ruga să le analizez și apoi le comentam împreună înainte de apariție. Făceam, cum s-ar spune, un pic de Public Relations, un pic de editare de text și, cel mai mult, dezbăteam realitățile politice, situația sistemului medical, vorbeam despre artă și cultură.

Cel mai adesea, îl vizitam la cabinetul din spital. Mai întâi, la cel din Spitalul Bagdasar-Arseni, unde era șef de clinică și unde fusese director și înființase primul – și singurul – Centru de Excelență în Neurochirurgie. Cabinetul era tapetat cu diplome și fotografii, o bibliotecă în care nu încăpuseră sutele de cărți, un birou cu un telefon de urgență prin care comunica cu centrul operator, un cuier-pom obișnuit, un ecran luminos pentru citit filmele produse de laboratoarele de imagistică, laptopul, o măsuță joasă cu două fotolii mici lipită de biroul vechi, dar mare, al profesorului. Și cărți peste tot.

Vorbeam seara, după ora cinci-șase, preț de o oră-două. Nu plecam împreună pentru că, de obicei, înainte de plecare își mai vizita o dată pacienții. Dar s-a întâmplat să ne întâlnim și ziua, în pauza de prânz. Ieșea din operație și se odihnea puțin. Rar, bea

câte o cafea. Se odihnea vorbind despre alte lucruri, cu oameni ca mine, din afara spitalului. Dar era mereu cu gândul la pacienți și la operații, suna să întrebe despre unul sau altul. Ușa îi era mereu deschisă pentru medicii sau asistentele care aveau ceva de comunicat.

Într-o zi, am ajuns mai devreme. L-am văzut dându-i bani unei asistente devotate (Nușa) și trimițând-o la piața de vizavi de spital, Piața Berceni, să cumpere mâncare și fructe pentru un pacient. L-am privit întrebător, dar nu a vrut să spună nimic. Am insistat. Mi-a spus, scurt, că e un pacient fără aparținători, care are nevoie de puțin ajutor.

Asistenta lui de atunci – mereu a avut asistenți personali, volumul de muncă era uriaș și avea nevoie de ajutoare – mi-a spus că „domn’ profesor face mereu chestii din astea”... Atunci m-am gândit pentru prima dată la o carte despre profesorul Ciurea...

Suntem în cabinetul de la Spitalul Sanador, unul dintre centrele medicale private care și-a câștigat o bună reputație în România. A venit aici după patruzeci de ani petrecuți în spitalul căruia i-a adăugat, când era director, numele maestrului său, Constantin Arseni. Cabinetul arată altfel, mai mic, dar mobilat modern. Pereții sunt acoperiți cu aceleași diplome și fotografii pe care le avea și la Spitalul Bagdasar-Arseni. Laptopul, pe birou, cărțile, vraf peste tot. De pe un dulap scund ne privește macheta unei coloane vertebrale lombare afectate de hernie de disc, iar lângă aceasta se află o cutie craniană transparentă, care se poate desface și în care se vede creierul. Pare neobișnuit de mic, cât pumnul unui om voinic. Profesorul îmi spune că în realitate e puțin mai mare. Dar nu cu mult.

Mă așez la birou, în fața lui. E trecut de cinci după-amiază, asistenta a plecat, profesorul oprește aerul condiționat, iar eu pornesc înregistrarea. E timpul să începem călătoria în centrul gândirii.